

Warto podkreślić, że mówienie o „polskich firmach” wobec firm z kapitałem obcym, zarejestrowanych na terytorium Polski etc., jest efektem utworzonej w świecie gospodarek zachodnich szerszej doktryny nazewniczej, która w szczególnych przypadkach potrafi rodzić niezwykle trudne do rozwiązania sprzeczności oraz zagrożenia.

Nie strzelać do pianisty

Definicje w gospodarce – ciąg dalszy

JAN PARCZEWSKI

Trudno się przy tym oprzeć wrażeniu, że doktryna ta wprowadzona została m.in. po to, aby w pewnym stopniu zamazać różnice pomiędzy gospodarką terytorialną / krajową (PKB) i obywatelską / narodową (PNB) a tym samym uspić wrażliwość społeczeństw wobec procesów gospodarczej integracji globalnej. Wobec szczególnie kłującego w oczy, z wieloletnią tradycją, trudno wymazywalnego wskaźnika PNB przyjęto, jak się wydaje, zasadę swoistego cenzurowania go w oficjalnych statystykach – np. w Polsce wskaźnik ten „zniknął” ze sprawozdań GUS od 1990 r. począwszy.

Panujący obecnie stan nazewnictwa przedstawić można z pomocą mapy pojęć gospodarczych. Mapa ta ukazuje liczne niekonsekwencje, jeśli nie wręcz sprzeczności, tkwiące w obecnej doktrynie nazewniczej. Dotyczą one używania określeń „narodowy”, „polski” oraz „krajowy” a także „nasz” (sic!) w obrębie ujęcia terytorialnego opartego na PKB oraz obywatelskiego, opartego na PNB (patrz tabela).

MAPA POJĘĆ GOSPODARCZYCH – STAN OBECNY NAZEWNICTWA

Ujęcie / model →	terytorialne na terytorium Polski (domyślnie: krajowe)	obywatelskie wszędzie – w Polsce i za granicą (domyślnie: narodowe)
↓ pojęcie	dookreślenia pojęć	
podmioty gospodarcze	rezydenci oraz państwo	Polacy - obywatele będący rezydentami oraz państwo
Gospodarka system wytwarzania i dystrybucji dóbr	narodowa, polska, krajowa, nasza	brak nazwy własnej
wskaźnik wzrostu gospodarczego podstawowy	produkt krajowy brutto (PKB) wytworzona wartość dodana na terytorium	produkt narodowy brutto (PNB) wytworzona wartość dodana przez obywateli
majątek dobra materialne, w tym pieniądze	narodowy = kapitał narodowy (pojęcie rzadko stosowane)	brak nazwy własnej
kapitał	brak nazwy własnej	polski,

dobry materialne (kapitałowe) oraz niematerialne (intelektualne)		krajowy, rodzimy
Dochód z czynników produkcji	krajowy (pojęcie rzadko stosowane)	narodowy
Firmy	polskie, krajowe	brak nazwy własnej

DLACZEGO AKTUALIZACJA POJĘĆ JEST POTRZEBNA SZCZEGÓLNIIE TERAZ?

Z jednej strony, obecna praktyka nazewnictwa w sposób widoczny nakierowana jest na kreowanie wskaźnika PKB jako miarodajnego i jedynie słusznego dla opisu stanu „gospodarki polskiej”, wygumkowując z przekazu sam fakt istnienia „gospodarki obywatelskiej”, mierzonej wskaźnikiem PNB:

- o „Podstawową różnicą między Produktem Krajowym Brutto, a Produktem Narodowym Brutto jest fakt, iż PNB uwzględnia produkt wytworzony przez pracę i kapitał całego narodu, czyli również przez obywateli danego kraju za granicą. PKB uwzględnia jedynie dobra i usługi wytworzone na terytorium danego państwa. Mimo iż PNB jest wskaźnikiem pochodnym od PKB, to panuje powszechne przekonanie, iż dane dostarczane przez ten drugi miernik są bardziej wiarygodne”. (D. Begg, S. Fischer R. Dornbusch 2014, s. 42). https://mfiles.pl/pl/index.php/Produkt_Narodowy_Brutto
- o Tym samym tezę z artykułu opublikowanego w dn. 29.12.2017 na stronie www.wnet.pl pt. „Produkt Krajowy Brutto – czego jest miarą i jak się go liczy / dwudziesta audycja „Czy fortuna kołem się toczy?” w ramach projektu „Pieniądz – historia i terażniejszość. Zarządzanie finansami – zagrożenia i szanse” realizowanego z Narodowym Bankiem Polskim w ramach programu edukacji ekonomicznej, iż „Produkt Krajowy Brutto mierzy wielkość gospodarki i jest jednym z podstawowych wskaźników makroekonomicznych określających efekty pracy społeczeństwa” uznać należy za co najmniej kontrowersyjną, jeśli nie błędną.

Z drugiej strony, rząd oraz znakomita większość społeczeństwa polskiego potępiają oraz zwalczają drastycznie mylące sformułowanie „polskie obozy koncentracyjne”, które to sformułowanie niektórzy próbują uracjonalniać w oparciu o tę samą doktrynę:

- o Norwegia: „polski obóz koncentracyjny” nie narusza zasad dziennikarskich. Waszczykowski: nie przyjmujemy takiej interpretacji. „W opinii norweskiej Rady Etyki Mediów właściwa interpretacja sformułowania "polski obóz koncentracyjny" wskazuje, że znajduje się on na terenie Polski, a nie oznacza, że był on organizowany przez Polaków. Podkreślono, że dawne niemieckie obozy w Norwegii także są określane przez Norwegów dla geograficznego umiejscowienia jako "norweskie"”. <http://www.tvp.info/22797527/norwegia-polski-oboz-koncentracyjny-nie-narusza-zasad-dziennikarskich-waszczykowski-nie-przyjmujemy-takiej-interpretacji>
- o Holland: Polskie obozy śmierci? To normalne, że w angielskim używa się tego przymiotnika. „Ten termin fatalny "polskie obozy śmierci" bierze się z określenia geograficznego. W języku angielskim to jest zupełnie normalne, że używa się tego przymiotnika, żeby powiedzieć, że to były obozy, które znajdowały się w Polsce” <http://niezalezna.pl/216661-holland-polskie-obozy-smierci-to-normalne-ze-w-angielskim-uzywa-sie-tego-przymiotnika>

Czas skończyć z tym specyficznym dwójmyśleniem, wprowadzającym (co najmniej) informacyjny i metodologiczny zamęt.

Wobec powyższego, proponuję polegające na doprecyzowaniach rozwiązanie kompromisowe, zasadniczo niesprzeczne z istniejącą doktryną. Rozwiązanie to opisane zostało w artykule „Nie strzelać do pianisty”, opublikowanym w poprzednim numerze Kuriera WNET. W nawiązaniu do tego artykułu gratulujemy wszyscy Panu Premierowi nagrody Człowieka Roku tygodnika "Wprost", otrzymanej w dn. 28 lutego 2018 r.

OBECNA RETORYKA GOSPODARCZA A PRZEPISY PRAWA

Pragnę zauważyć, że w odniesieniu do praktykowanych obecnie w retoryce rządowej definicji mogą mieć zastosowanie przepisy, opublikowane w Dzienniku Ustaw Nr 100, Poz. 908:

§ 146. 1. W ustawie lub innym akcie normatywnym formułuje się definicję danego określenia, jeżeli:

- 1) dane określenie jest wieloznaczne;
- 2) dane określenie jest nieostre, a jest pożądane ograniczenie jego nieostrości;
- 3) znaczenie danego określenia nie jest powszechnie zrozumiałe;
- 4) ze względu na dziedzinę regulowanych spraw istnieje potrzeba ustalenia nowego znaczenia danego określenia.

§ 147. 1. Jeżeli w ustawie lub innym akcie normatywnym ustalono znaczenie danego określenia w drodze definicji, w obrębie tego aktu nie wolno posługiwać się tym określeniem w innym znaczeniu.

3. Jeśli zachodzi konieczność odstąpienia od zasady wyrażonej w ust. 1, wyraźnie podaje się inne znaczenie danego określenia i ustala się jego zakres odniesienia.

§ 149. W akcie normatywnym niższym rangą niż ustawa bez upoważnienia ustawowego nie formułuje się definicji ustalających znaczenia określeń ustawowych;

w szczególności w akcie wykonawczym nie formułuje się definicji, które ustalałyby znaczenia określeń zawartych w ustawie upoważniającej.

Rozporządzenie weszło w życie dn. 1 sierpnia 2002 r.

Uwzględnienie litery bądź co najmniej ducha tegoż prawa zaowocowałoby tak niezbędnymi doprecyzowaniami stosownych pojęć w retoryce oraz publikacjach gospodarczych.

POLSKA WARTOŚĆ DODANA – CO TO JEST?

Współcześnie, celem obliczenia wskaźnika PKB lub PNB, w określonym modelu gospodarki stosuje się szereg metod, w tym metodę **wartości dodanej**, najważniejszej z punktu widzenia kooperujących rynkowo producentów. Metoda ta pozwala ująć w kalkulacji nie tylko dobra finalne, lecz również dobra pośrednie, nakazując szacować produkt brutto jako sumę wartości dodanej, wygenerowanej przez wszystkie podmioty, działające w danym ujęciu / modelu gospodarki.

Wartość dodaną należy tu rozumieć jako różnicę pomiędzy wartością rynkową dóbr finalnych a wartością zużytych przy ich tworzeniu dóbr pośrednich.

Jeśli ostateczny nabywca kupuje finalne określone dobro na rynku, cena za to dobro obejmuje całą wartość dodaną, wytworzoną we wszystkich cząstkowych procesach biznesowych, tj. w całości łańcucha wartości dodanej - w jego fazie przedprodukcyjnej, produkcyjnej oraz poprodukcyjnej łącznie.

Polska wartość dodana, definiowana niniejszym, tworzona jest przez polskich obywateli oraz przedsiębiorców z kapitałem polskim, w kraju i za granicą. Polska wartość dodana a zarazem kapitał polski tworzą PNB a zarazem polską część PKB. PNB oraz PKB mają część wspólną, określaną przez nas jako PWB (produkt własny brutto), tworzona przez polską wartość dodaną na terenie kraju - por. artykuł „Nie strzelać do pianisty”, opublikowany w poprzednim numerze Kuriera WNET.

Na bazie polskiej wartości dodanej przedstawić można w sposób czytelny pojęcia polskiego produktu, polskiego łańcucha wartości dodanej, a także polskiego patriotyzmu gospodarczego. Wykracza to jednakże poza rozmiar niniejszego artykułu i będzie przedmiotem materiału następnego.